

Příprava budoucích velitelů ve vojenských školách na základě požadavků vojenské doktríny států Varšavské smlouvy

Pro současný vývoj v mezinárodních vztazích je charakteristické, že se projevují pozitivní tendence zmiřování napětí ve vztazích mezi státy s rozdílným společenským zřízením.

Z tohoto hlediska je třeba ocenit rozsáhlou mírovou iniciativu socialistických států a dalších mírumilovných sil. Zahraničněpolitická aktivita Sovětského svazu a socialistického společenství přinesla svůj první, historicky významný výsledek. V prosinci roku 1987 byla podepsána ve Washingtonu smlouva mezi Sovětským svazem a USA o likvidaci dvou tříd jaderných zbraní. Je to první akt, který růst jaderných potenciálů nejen omezuje, ale i snižuje počty jaderných zbraní. Současně se otevřel v oblasti strategických jaderných zbraní prostor pro pokračování tohoto procesu. Tím byl vytvořen výchozí předpoklad dosažení cíle zahraniční politiky Sovětského svazu a socialistických států — vybudovat svět bez jaderné hrozby.

V rámci mírové iniciativy socialistických států má značný mezinárodní ohlas návrh, který přednesl generální tajemník ÚV KSČ soudruh Miloš Jakeš na slavnostním zasedání ke 40. výročí Vítězného února, aby se postupně vytvářelo na linii dotyků států Varšavské smlouvy a NATO pásmo důvěry a spolupráce. Tento přístup je v plném souladu s dosud předloženými návrhy ve vytvoření pásma bez jaderných

zbraní i chemických zbraní, jakož i s postoji socialistických států na jednání o snížení ozbrojených sil a výzbroje ve střední Evropě.

I když byly v poslední době učiněny první významné kroky v procesu odzbrojování, vojenské přípravy imperialistických států pokračují v nezmenšené míře. Představitelé nejmilitantnějších kruhů na Západě se tak snaží eliminovat pozitivní působení zahájeného odzbrojovacího procesu a zachovat naději na získání vojenské převahy. To objektivně nutí členské státy Varšavské smlouvy udržovat své ozbrojené síly v takovém složení a na takové úrovni připravenosti, vycvičenosti a bojové schopnosti, aby je nikdo nemohl zastihnout nepřipraveny.

Politika Severoatlantického paktu se vyznačuje důslednou realizací linie koncipované v duchu americké vojenskostrategické koncepce „přímé konfrontace“. Její agresivní podstata se projevuje především v těchto směrech:

— Vychází z názorů, podle kterých se válka a válečná činnost posuzují jako možný nástroj řešení politických problémů a sporných mezinárodních otázek.

— Nemění se snaha o změnu poměru sil a vojenskostrategické rovnováhy mezi USA a SSSR a rovněž mezi NATO a Varšavskou smlouvou. Mění se však metody. Místo kvantitativní převahy je důraz kladen na kvalitativní převahu. Orientace na

kvalitu se projevuje v rozpracování dlouhodobých perspektiv obsáhlých programů vytváření a zavádění nových prostředků pro vedení ozbrojeného zápasu.

Národy světa se dnes a denně přesvědčují, že závažné problémy, které je tíží, není možné účinně řešit starými přístupy. Takové přístupy k řešení daných problémů dále komplikují mezinárodní situaci. Budování světa bez násilí, světa bez nebezpečí jaderné smrti vyžaduje opustit zastaralé představy o mezinárodních vztazích, zahrnout překonané koncepce a doktríny a uplatnit nové politické myšlení v praktické politice, zejména těch států, které nesou hlavní zodpovědnost za mírovou budoucnost lidstva.

Požadavek nového politického myšlení se netýká pouze Sovětského svazu a ostatních socialistických států. Jsou to zejména hlavní imperialistické mocnosti, které jsou nejvíce zatíženy starými přístupy k mezinárodním událostem a které se uchylují k politice síly včetně hrozby možného použití jaderných zbraní. V jaderném a kosmickém věku z toho pro světový mír a uchování lidské civilizace vyplývá velice nebezpečí.

Vážnou překážku na cestě urovnání mezinárodních vztahů a odzbrojení mezi USA a SSSR představují americké plány militarizace kosmického prostoru, zejména vytvoření systému protiraketové obrany v rámci programu SDI.

V slách všeobecného určení Severoatlantického paktu je plánováno podstatné zvýšení jejich bojových možností v souladu s programem zvyšování konvenčního potenciálu bloku. Na 20 let jej zpracoval výbor pro vojenské plánování NATO. Přijal byl v prosinci roku 1985. Jde o hromadné vybavení pozemních vojsk vysoce přesnými zbraněmi ničení dalekého dosahu, které se svými účinky přibližují jaderným zbraním malé mohutnosti. Jinými slovy — je postaven úkol vytvořit takové možnosti a konvenční zbraně, jejichž použití ve válce povede k mimořádně ničivé formě bojové činnosti.

Základním východiskem válečných příprav NATO tedy zůstává vojenskostrategická koncepce „pružné reakce“, založená na kombinaci jaderného a konvenčního „odstrašení“. Za její hlavní současné změny je možné pokládat:

- přehodnocení významu a zvyšování připravenosti ozbrojených sil NATO na vedení konvenční války v Evropě,
- důraznější prosazování principu „úderu proti silám v hloubce“, který má také vést k aktivnějšímu pojetí „přední obrany“.

Takové jsou hlavní rysy a zaměření současné vojenské doktríny USA a NATO.

Proti snahám imperialismu, komunismu a dělnické strany a vlády našich států aktivizují své úsilí v boji za zmírnění mezinárodního napětí a přijímání opatření k tomu, aby naše snaha o zachování míru byla zabezpečena spolehlivou obranou.

Základem vojenské doktríny členských států Varšavské smlouvy a národních doktrín jednotlivých členských států VS jsou požadavky obrany socialismu a míru a zajištění bezpečnosti národů. V těchto doktrínách se spojují a soustřeďují všechny podstatné vůdčí myšlenky a zásady, které se týkají účelu, úkolů, výzbroje, výcviku a použití ozbrojených sil. Ministr obrany SSSR armádní generál D. T. Jazov připomíná, že jejich nejdůležitější vlastnost tkví v tom, že „jsou podřízeny plnění základního úkolu stojícího před lidstvem: odvrácení války jak jaderné, tak vedené konvenčními prostředky“.

V prohlášení o vojenské doktríně členských států Varšavské smlouvy, schváleném na zasedání Politického poradního výboru VS v Berlíně, je obsah pojmu vojenská doktrína členských států VS rozšířen a ještě více je zdůrazňován její obranný charakter. Vojenská doktrína tak představuje „systém základních názorů na odvrácení války, na vojenskou výstavbu a přípravu členských států VS a jejich ozbrojených sil na odrazení agrese a na způsobu vedení ozbrojeného zápasu při obraně socialismu“.

Berlínský dokument se stal výrazem dalšího rozvinutí marxisticko-leninského učení o válce, míru a vojenství. Do vojenské doktríny členských států VS jsou dnes více zahrnovány zahraničněpolitické úkoly, zejména úsilí o snížení jaderné a konvenční výzbroje, zvýšení mezinárodní bezpečnosti, vytváření důvěry, snížení vojenské konfrontace a jiné.

Bojová síla armády a její připravenost k vedení soudobé války je ve značné míře určována zejména v souvislosti s modernizací armády, kvalitami důstojnického sboru. Proto i pro vojenské školy platí plně požadavek 7. zasedání ÚV KSČ, že v oblasti přípravy kádrů je nutné zabezpečovat neustálý růst jejich odborné úrovně, vyzbrojovat je novými teoretickými poznatky a dbát o rozvoj jejich praktických zkušeností.

Rostoucí složitost vedení ozbrojeného zápasu, rychlý vědeckotechnický pokrok a s tím související rozvoj zbraňových systémů a modernizace vojenské techniky zvyšují nároky na úroveň vojenskoodborné a technické přípravy posluchačů a žáků. Ta

musí být uskutečňována na základě nejnovějších poznatků vojenskoteoretického myšlení a vědeckotechnického rozvoje, v jejím obsahu musí být stále více uplatňovány nejnovější poznatky z rozvoje jednotlivých vědních oborů, zejména mikroelektroniky, laserové techniky, optoelektroniky a kybernetiky.

Naším cílem musí být příprava vysoce kvalifikovaných kádřů, které mají hluboké teoretické vědomosti, potřebné praktické návyky a dovednosti ve svém oboru, které jsou způsobilé organizovat bojovou činnost vojsk a velet vojskům, mistrně ovládat a využívat nejmodernější výzbroj a bojovou techniku a schopné dále zvyšovat svou politickou a vojenskoodbornou připravenost k plnění složitých a náročných úkolů vojskové praxe.

Správná je proto snaha o dosažení pozitivních změn především v organizaci výchovně vzdělávacího procesu a úpravě studia na vojenských školách, které se orientují na posílení praktické a metodické připravenosti budoucích velitelů, technicko-inženýrských a dalších odborných kádřů pro výkon funkcí u útvarů a na záležitostech. Při naplňování tohoto úkolu byly realizovány požadavky vojsk, zkušenosti ze cvičení a poznatky z konzultací v sovětských vojenských školách.

V současné době je věnována značná pozornost praktické přípravě posluchačů a žáků k výkonu funkcí u vojsk. V celém procesu jejich přípravy se zvýšil podíl praktického výcviku v polních podmínkách a zaměstnání s technikou. Zvýšila se metodická úroveň zaměstnání a jejich materiální zabezpečení. Posluchači a žáci získávají kvalitnější metodické návyky.

Přes řadu pozitivních výsledků dosažených v přípravě posluchačů a žáků k výkonu funkcí u vojsk se ukazuje, že absolventi mají nedostatky především v metodických znalostech připravit a vést praktický výcvik, organizovat ošetřování techniky a řešit otázky spojené s výchovou a péčí o podřízené podle základních řádů.

Intenzivněji je nutné prosazovat požadavky na rozšíření profilu absolventa školy, na zvládnutí všech typů vojenské techniky, kterými jsou vybaveny jednotky, jímž budou velet.

Proto je třeba dále cílevědoměji modernizovat obsah a metody přípravy posluchačů k realizaci těchto požadavků. V úvahu jsou brány i vyšší nároky na úroveň organizátorské a řídicí práce velitelů všech stupňů, na dovednosti cílevědomě plánovat, řídit a vednout bojovou a politickou přípravu podřízených jednotek, na

potřebu všestranně materiálně zabezpečovat výcvik a organizovat ošetřování techniky a její provoz.

Do popředí vystupují i požadavky na psychickou připravenost vojáků na vedení soudobého boje. Proto je do výuky vojenskoodborných předmětů zaváděna psychologická příprava posluchačů a žáků, zaměřená ke zvyšování jejich psychické připravenosti. Ta vytváří předpoklady adekvátně jednat v zátežových situacích bojové činnosti, překonávat nebezpečí, strádání a dlouhodobé psychické vypětí. Základní východisko přitom spočívá v obsahu jednotlivých zaměstnání a v dlouhodobém vyvádění posluchačů do vojenských výcvikových prostorů ke splnění náročných úkolů polní přípravy. Současně jsou připravováni správně metodicky vést výcvik tak, aby byla upevňována psychická odolnost jím podřízených jednotek správným zařazením zátežových situací do výcviku. Učitelé jsou vedeni k využití speciálních výcvikových zařízení, která umožňují rozvíjet psychické funkce, potřebné ke kvalitní obsluze zbraní a složité bojové techniky v modelovaných zátežových situacích.

V tomto směru bylo nutné zahrnout do výuky problematiku psychologické přípravy posluchačů a žáků a ve výuce a výcviku prosazovat takové formy a metody, které ovlivňují vyšší kvalitu jejich metodické připravenosti. Více je uplatňována komplexnost polního výcviku, aby posluchači a žáci získali správné představy a vědomosti o organizaci a zabezpečení těchto zaměstnání.

Výcvik posluchačů a žáků ke splnění současných požadavků na budoucí výkon funkce je velmi náročný na čas. Kvalitních výsledků v odborné a metodické přípravě je možné dosáhnout jen tehdy, když každý posluchač a žák prakticky každý učební úkol několikrát procvičí s využitím techniky, a to v bojové sestavě. Proto je přistupováno k modernizaci obsahu přípravy absolventů komplexně tak, aby s vymezeným počtem hodin a bojové techniky došlo k výraznému zkvalitnění jejich připravenosti. Systematicky je prohlubována návaznost mezi předměty, jsou upevňovány mezipředmětové vazby a je využíváno možností aplikace odborných problémů ve všeobecně teoretických a inženýrských předmětech. Je zvyšován rozsah polní přípravy a ostatních aktivních metod výcviku na úkor verbálních zaměstnání. Je rozšiřován systém pravidelných nácviků s využitím trenážerů. Snahou je, aby některá cvičiště byla vybavena školní technikou, čímž by se výcvik ještě více přiblížil real-

ným podmínkám boje bez přistavování bojových vozidel.

K dosažení kvalitnější přípravy je ve vojenských školách využíváno současného procesu modernizace základní učební dokumentace, která se opírá o progresivní názory a zkušenosti velitelů bojových útvarů, kteří nejlépe znají kvalitu absolventů vojenských škol.

Stanovené cíle přípravy absolventů není možné splnit jen v prostředí školy. Zkušenosti z práce s lidmi a technikou, odpovědnost za úroveň bojové a politické přípravy podřízené jednotky a schopnosti účelně organizovat a řídit její činnost je nutné získat především při dlouhodobém pobytu v reálných podmínkách bojového útvaru.

Proto za významný prvek modernizace obsahu výchovně vzdělávacího procesu ve vojenských školách jsou považovány stáže u vojsk. Zkušenosti potvrzují, že stáže mají kromě získaných praktických znalostí také rozhodující vliv na dotváření vztahů k vojenskému povolání.

Výchovně vzdělávací proces je ve vojenských školách zabezpečován kvalitní učební a výcvikovou základnou, která je plánovitě doplňována a modernizována. Důraz je položen na zabezpečení praktické přípravy vojenských kádřů.

Vojenské školy mají k dispozici moderní progresivní prostředky, trenažéry včetně nejmodernější bojové techniky a mikroelektroniky. Vybavení umožňuje zvyšovat náročnost vyučování a výcviku a přibližovat je potřebám vojskové praxe. V racionálním využívání těchto zařízení je třeba vidět cestu vedoucí ke zvyšování efektivnosti a kvality přípravy kádřů vojenských škol.

Na realizaci výchovně vzdělávacího procesu při vytváření profilu absolventů vojenských škol se rozhodujícím způsobem podílejí příslušníci jejich velitelského a

pedagogického sboru. Úloha učitelů v tomto procesu je nezastupitelná. Kromě vlastní výukové činnosti se promítá v celé řadě stránek tohoto procesu, především při formování osobnosti posluchačů a žáků, při jejich získávání pro aktivní politickou, zájmovou a tvořivou činnost, při vedení k samostatnosti a osobní příkladnosti. Proto je věnována i velká pozornost přípravě učitelů vojenských škol, prohlubování jejich metodických zkušeností, zvyšování kvalifikace, zdokonalování jejich pedagogicko-psychologických znalostí, udržování těsného styku s praxí vojsk.

Ve vojenských školách máme vytvořeny potřebné podmínky k tomu, aby si posluchači a žáci mohli osvojit potřebné politické, právní, vojenskostrategické a vojenskooborné vědomosti, získali potřebné praktické návyky a dovednosti pro život důstojníka a praporečika v ČSLA.

Příprava ve vojenských školách je součástí vytváření profilu velitele a socialistické armády. Tato se však musí uskutečňovat po celou dobu výkonu funkcí, nepřetržitou osobní politickou a odbornou přípravou, včetně postgraduální přípravy. Vojenská škola nemůže dát přípravu na celý život vojáka z povolání, on sám musí o svou odbornou připravenost a schopnost velet a organizovat život vojsk dále pečovat.

Systém přípravy kádřů na vojenských školách je stabilizovaný, přitom natolik otevřený, že dovoluje reagovat na další požadavky v přípravě vojenských kádřů. Zkušenosti z práce absolventů vojenských škol potvrdily, že vojenské školy své poslání plní. Přesto však výsledky nejsou uspokojivé a je nutné hledat další cesty ke zdokonalování výchovy a vzdělání ke zlepšení zejména metodické a psychologické připravenosti absolventů a dalšímu prohlubování jejich schopnosti co nejdříve zvládnout nástupní funkce u vojsk.